

Jaskinie na Mniszku

Wzgórze Mniszek (711 m n.p.m.) znajduje się w Górach Wałbrzyskich i leży w obrębie obszaru chronionego krajobrazu Masyw Chełmca. Położone jest między miejscowościami Wałbrzych i Boguszów - Gorce; masyw jest pochodzenia plutonicznego. Pobliski Chełmiec (851 m n.p.m.), będący drugim co do wysokości szczytem Gór Wałbrzyskich, powstał jako lakkolit, a sąsiadujący z nim Mniszek powstał jako odgałęzienie tej formy plutonicznej, tworząc dawkę. To wtargnięcie magmy między starsze warstwy skał osadowych miało miejsce w orogenezie hercyńskiej. Z magmy, krzepnącej stosunkowo blisko powierzchni, powstały skały riolitowe, które następnie uległy spękaniu. Riolity zalegają na mniej odpornych na niszczenie skałach osadowych karbonu produktywnego i jako bardziej odporne budują szczyt wzgórza Mniszek oraz najbardziej nachylone stoki tego wzgórza. Prezentowane jaskinie związane są z systemem przypowierzchniowych spękań znajdujących się na południowo - wschodnim stoku Mniszka. Poznane tu jaskinie to **Jaskinia Podłużna Szczelina I** o długości 20 m i głębokości 13,5 m i leżąca powyżej niej **Jaskinia Podłużna Szczelina II** o długości 63 m i głębokości 36 m. Otwory jaskiń (Podłużna Szczelina I i II) położone są na południowo - wschodnim stoku Mniszka, na wysokości odpowiednio 610 i 620 m n.p.m.. Na tej wysokości nachylenie stoku jest największe i dochodzi do 40 stopni. Obserwować tu można szereg szczelin, łatwo dających się prześledzić na powierzchni jedna nad drugą, na długości ponad 300 m. Szczeliny mają przebieg prawie równoległy i są usytuowane poprzecznie do spadku stoku. Obie jaskinie mają bardzo podobny wygląd. Tworzą je pionowe, szerokie maksymalnie na 2 m szczeliny, poszerzone w wyniku ruchów grawitacyjnych (osuwiskowych). Powstały na skutek zsuwania się warstw skalnych po płaszczyznach spękań. Ze względu na kształt spękań, który można prześledzić również w pobliskim kamieniołomie, przemieszczanie się mas riolitów skutkowało większym rozwarciem szczelin przy ich spagu, i mniejszym w górnych częściach szczelin (następowało "wysuwanie" się mas skalnych w dolnej części stoku). Na powierzchni tylko w niektórych miejscach szczeliny mają charakter otwarty (tworząc otwory jaskiń), a w szeregu miejsc przypowierzchniowe partie szczelin zaklinowują się ponad korytarzem rozwiniętym na pęknięciu, tworząc strop jaskini. Czasem też z tego względu obserwowany jest układ pustek leżących jedna nad drugą. Korytarze omawianych jaskiń często w przekroju mają kształt klina zwężającego się do góry. Szczeliny na stoku Mniszka od dawna znane były okolicznej ludności. Pierwsze próby penetracji zostały podjęte przez Wałbrzyski Klub Górski i Jaskiniowy w roku 1998.

U podstawy południowego stoku Mniszka znajduje się **Schronisko Rozpadłe**. Ma ono podobny wygląd jak wcześniej opisane jaskinie, lecz znacznie mniejszą wielkość, tj. długość 10 m, a głębokość 3,5 m. Tym razem schronisko powstało na stoku o niewielkim nachyleniu, a sama szczelina ma przebieg prawie zgodny z jego nachyleniem. Nad schroniskiem widoczne są częściowo zasypane szczeliny biegnące w kierunku wyżej położonych jaskiń.

Dokumentację sporządzili Schronisko Rozpadłe: M. Daszkiewicz i A. Wojtoń, Jaskinia Podłużna Szczelina I: T. Chyziński i A. Wojtoń, Jaskinia Podłużna Szczelina II: W. Bączek, D. Kubiak i A. Wojtoń. W opracowaniu materiałów pomógł W. Rogala.

